

ከኢትዮጵያ የሂሳብ አድጋኝና ጾጣ ቦርድ ጋር በመተባበር በዩ15 ቀን የሚታተም

ኢኮኖሚ

የዘላቂነት መረጃን ይፋ ማድረግ መስፈርቶች

ከቅርብ ዓመታት ወዲህ የንግድ እንቅስቃሴዎች ከባለሀብቱ እና ማህበራዊ ተፅዕኖ ግንዛቤ እያደገ መምጣት የበለጠ ግልጽነት እና ዘላቂነት የሚከተሉት መረጃዎችን ይፋ የማድረግ ፍላጎት እንዲጨምር አድርጓል። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ባለሀብቶች፣ ተቆጣጣሪዎች እና አጠቃላይ ህብረተሰቡ ከባንደዎች እንዴት የዘላቂነት ጉዳዮችን እንደ የአየር ንብረት ለውጥ፣ የሀብት አጥረት፣ የሰብአዊ መብቶች እና ስነ-ምግባራዊ የንግድ ስራዎችን እንዴት እንደሚፈቱ የበለጠ አጠቃላይ እና አስተማማኝ መረጃ እየፈለጉ ነው።

ይህንን ፍላጎት ለማሟላት በርካታ ዓለም አቀፍ ድርጅቶች እና ደረጃ አውጪ አካላት ከዘላቂነት ጋር የተያያዙ መረጃዎችን ይፋ ለማድረግ የተለያዩ ማዕቀፎችን እና መመሪያዎችን አዘጋጅተዋል። እነዚህም የዓለም አቀፍ ሪፖርት አቀራረብ ተነሳሽነት (GRI)፣ የዘላቂነት የሂሳብ አድጋኝ ደረጃዎች ቦርድ (SASB)፣ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ የፋይናንሺያል መግለጫዎች ግብር ዓይነት (TCFD)፣ የዓለም አቀፍ የተቀናጀ ሪፖርት አቀራረብ ካውንስል (IIRC) እና ሌሎችንም ያካትታሉ።

የIFRS ፋውንዴሽን በኖቬምበር 2021 ዓለም አቀፍ የዘላቂነት ደረጃዎች ቦርድ (ISSB) መቋቋሙን አስታውቋል። በጁን 2023 ISSB የመጀመሪያ ደረጃዎችን አውጥቷል IFRS S1 ከዘላቂነት ጋር የተገናኘ የፋይናንስ መረጃን እና ከIFRS S2 ከአየር ንብረት ጋር የተገናኙ መግለጫዎችን ይፋ ለማድረግ አጠቃላይ መስፈርቶች ይፋ አድርጓል። እነዚህ ሁለቱ መመዘኛዎች ከጃንዋሪ 2024 ጀምሮ ተግባራዊ ይሆናሉ።

ከባንደዎች የፍሬ ነገር ዘላቂነት መልካም አጋጣሚዎችን እና ሥጋቶችን ባለሀብቶች እና አባላቶች ከባንደዎች ከዘላቂነት ጋር በተያያዙ ጉዳዮች በሚያጋጥሙ ለውጦች እና አለመረጋጋት ላይ ያለውን የመቋቋም አቅም እንዲገመገሙ በማዘዝ በኩል እነዚህ መመዘኛዎች የመፍትሔ ማሳያ ሊሆኑ ይችላሉ። በዘላቂነት ሪፖርት በማድረግ፣ የንግድ መሪዎች የድርጅቶቻቸውን ቀጣይነት በማረጋገጥ እና በዓለም ገበያ ውስጥ ያላቸውን አቋም ማጠናከር ይችላሉ።

በዛሬው እትሙን ከእነዚህ መሪ ማዕቀፎች ቁልፍ መርሆዎች እና ምክሮች በመሰነሱ ከዘላቂነት ጋር የተያያዙ መረጃን ይፋ ለማድረግ አጠቃላይ መስፈርቶችን በዝርዝር አመለካከቱን። እነዚህን መስፈርቶች በመረዳት፣ ከባንደዎች የዘላቂነት ሪፖርት አቀራረባቸውን ከባለድርሻ አካላት እና ከተቆጣጣሪ አካላት ከሚጠበቁት ጋር በተሻለ ሁኔታ ማመጣጠን እና በመጨረሻም ግልፅነትን እና ተጠያቂነትን ማጎልበት ይችላሉ።

ፍሬ-ነገር እና ተዛማጅነት/Materiality & Relevance

የዘላቂነት ሪፖርት አቀራረብ አንዱ መሰረታዊ መርህ የፍሬ-ነገር ጽንሰ-ሀሳብ ነው። ከባንደዎች የድርጅቱን ኢኮኖሚያዊ፣ አካባቢያዊ እና ማህበራዊ ተፅዕኖዎች የሚያንፀባርቁ ወይም በባለድርሻ አካላት ግምገማዎች እና ውሳኔዎች ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ መረጃዎችን በማሳየት ላይ ማተኮር አለባቸው።

ፍሬ-ነገራዊነትን ለመወሰን ከባንደዎች የሚከተሉትን የሚያካትቱ አጠቃላይ የፍሬነገር ግምገማ ማካሄድ አለባቸው።

- ተዛማጅነት ያላቸውን የዘላቂነት ርዕደ ጉዳዮችን መለየት፡-** ከባንደዎች የአየር ንብረት ለውጥ፣ የኢነርጂ እና ልቀቶች፣ የውሃ አያያዝ፣ ቆሻሻ፣ ብዝሃ ህይወት፣ ሰብአዊ መብቶች፣ የስራ ልምዶች፣ የምርት ኃላፊነት አስተዳደር እና ሌሎችን ጨምሮ ከዘላቂነት ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን በስፋት ማጤን አለባቸው።
- የአድጋኝነት ርዕደ ጉዳዩ አስፈላጊነት**

የዘላቂነት ሪፖርት አቀራረብ አንዱ መሰረታዊ መርህ የፍሬ-ነገር ጽንሰ-ሀሳብ ነው። ከባንደዎች የድርጅቱን ኢኮኖሚያዊ፣ አካባቢያዊ እና ማህበራዊ ተፅዕኖዎች የሚያንፀባርቁ ወይም በባለድርሻ አካላት ግምገማዎች እና ውሳኔዎች ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ መረጃዎችን በማሳየት ላይ ማተኮር አለባቸው

መገምገም፡- ከባንደዎች የአድጋኝነት የዘላቂነት ርዕደ አስፈላጊነት በድርጅቱ አፈጻጸም ላይ ሊያሳድር የሚችለውን ተፅዕኖ እንዲሁም ለባለድርሻ አካላት ያለውን ጠቀሜታ መገምገም አለባቸው።

3. **ስትብዛኛ የፍሬ-ነገር ርዕደ ቅደሚያ መስጠት፡-** ሁለቱንም ውስጣዊ እና ውጭዊ አመለካከቶች ከግምት ውስጥ በማስገባት ከባንደዎች እጅግ በጣም ቁሳዊ ዘላቂነት ያላቸውን ርዕደ ጉዳዮችን በማስቀደም የሪፖርት አቀራረብ ጥረታቸው ላይ ማተኮር ይችላሉ።

የፍሬ ነገሮቹ ምዘና ሂደቱ በመደበኛነት መከናወን ያለበት እና በንግድ አካባቢ ላይ ለሚደረጉ ለውጦች፣ የባለድርሻ አካላት ስጋቶች እና እየመጡ ላሉ የዘላቂነት አዝማሚያዎች ምላሽ የሚሰጥ መሆን አለበት።

ምሁራን እና ሚዛናዊነት
ከባንደዎች ከፍሬነገራዊነት/Materiality የዘላቂነት ሪፖርት በተጨማሪ ምሁራን እና ሚዛናዊነት ላይም ማተኮር አለባቸው። ምሁራን የሚያመለክተው ከባንደዎች የሁሉንም የፍሬነገር ዘላቂነት ርዕደ እና ተያያዥ አዎንታዊ እና አሉታዊ ተጽዕኖዎቻቸውን በሪፖርት ማቅረቢያ ወሰኖች ውስጥ ማካተትን ነው።
ከባንደዎች የዘላቂነት ሪፖርታቸው ቀጣይነት ያለው የሥራቸውን ወሰን የሚሸፍን፣ የድርጅቶች፣ የሸርክና እና ሌሎች የሚቆጣጠሩት ወይም ከፍተኛ ተጽዕኖ የሚያሳድሩባቸው አካላት አጠቃላይ የአፈጻጸማቸውን ሙሉ እይታ የሚሰጥ መሆኑን ማረጋገጥ አለባቸው።
በተጨማሪም ሪፖርቱ ሚዛናዊ፣ ሁለቱንም አዎንታዊ እና አሉታዊ ውጤቶችን የሚያሳይ፣ የተወሰነ/

የተመረጡ አዎንታዊ ውጤት ያላቸውን ብቻ ማቅረብን የሚያስወግድ መሆን አለበት። ይህ ሚዛናዊ የኮባንደዎች ሁለንተናዊ አቀራረብ የተገለጸውን የዘላቂነት መረጃ ታማኝነት እና እውነተኝነትን ለማሳደግ ይረዳል።

ምሁራን እና ሚዛናዊነትን ለማግኘት ከባንደዎች የሚከተሉትን ማድረግ አለባቸው፡

- የሪፖርት ማቅረቢያ ወሰኖችን እና የዘላቂነት የሪፖርቱ ወሰን ውስጥ መካተት የሚገባቸውን አካላት በግልፅ ማብራራት።
- ማንኛውንም ጠቃሚ ለውጦችን ወይም አዝማሚያዎችን ለማብራራት ተስማሚ እና የማይጠቅሙ የአፈጻጸም ውጤቶችን አግባብ ባለው አውድ መረጃ መግለጽ።
- ቋሚ እና ተመጣጣኝ መረጃዎችን በጊዜ ሂደት ማቅረብ ባለድርሻ አካላት የድርጅቱን የዘላቂነት አፈጻጸም አቅጣጫ እንዲገመገሙ ያስችላቸዋል።
- ከዚህ ቀደም ሪፖርት የተደረጉ ጥቅም ላይ በዋሉ መረጃዎች ወይም ዘዴዎች ውስጥ ያሉ ማናቸውንም ከፍተኛ ወይም እርግጠኛ ያልተሆኑባቸው ሁኔታዎችን በሆን አምኖ መቀበል እና ለማስተካከል መስራት ይኖርባቸዋል።

ትክክለኛነት፣ ተሻሻላኝነት እና ማረጋገጥ

የዘላቂነት ሪፖርት የወጣውን መረጃ እውነተኝነት እና ታማኝነት ለማረጋገጥ ለትክክለኛነት፣ ለታማኝነት እና ለማረጋገጫ ጠቋሚ መሆን አለበት።

ትክክለኛነት፡- ከዘላቂነት ጋር የተያያዙ መረጃዎች በመለኪያ፣ በመጠን እና በሪፖርት አቀራረብ ላይ ያለውን እውነተኛነት ያሳያል። በሪፖርቱ የተገለጸውን መረጃ ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ከባንደዎች ጠንካራ የመረጃ አሰባሰብ እና የመለኪያ ስርዓቶችን እንዲሁም ተገቢ የግምት ቴክኒኮችን መጠቀም አለባቸው።

አስተማማኝነት፡- አስተማማኝነት ስለዘላቂነት መረጃ ወጥነት እና አስተማማኝነት ነው። በጊዜ ሂደት የተዘረዘረውን መረጃ አስተማማኝነት እና ወጥነት እንዲኖረው ከባንደዎች የውስጥ መቆጣጠሪያዎችን፣ ሂደቶችን እና ስርዓቶችን ማቋቋም እና መጠበቅ አለባቸው።

ማረጋገጥ፡- የሚባለው የባለድርሻ አካላት የተገለጸውን የዘላቂነት መረጃ የማግኘት እና የማጥራት ችሎታ ነው። ከባንደዎች በሪፖርት አቀራረብ ሂደት ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ የመረጃ ምንጮች፣ ዘዴዎች እና ግምገማ ግልፅ ስነድቦችን ማቅረብ አለባቸው። ይህም የውጭ አካላት ሪፖርት የተደረገውን መረጃ ተጠቃሚነት እንዲገመገሙ ያስችላቸዋል።

የዘላቂነት ሪፖርት መረጃዎችን ትክክለኛነት እና አስተማማኝነት ለማሳደግ ከባንደዎች የሚከተሉትን ማድረግ አለባቸው፡-

- የዘላቂነት-ክስ መረጃዎችን ታማኝነት ለማረጋገጥ ጠንካራ የመረጃ አያያዝ ስርዓቶችን እና የውስጥ ቁጥጥሮችን መተግበር።
 - አንድ ገለልተኛ ኦዲተር ያሉ በሰብተኛ ወገን የዘላቂነት መረጃ ማረጋገጫ የሚሰጡ አካላትን ማሳተፍ።
 - የዘላቂነት መለኪያዎችን እና አመለካቸውን ለማስላት እና ለማቅረብ የተጠቀሟቸውን ዘዴዎችን፣ ግምገማዎችን እና ምንጮችን መግለጽ።
 - ባለድርሻ አካላት በሪፖርቱ የቀረበውን መረጃ አስፈላጊነት እና ውስንነት እንዲረዱ ግልጽ ማብራሪያዎችን እና አውድ መረጃዎችን ማቅረብ።
- ንፅፅር እና ወጥነት**
ዘላቂነት ያለው ሪፖርት ማቅረብ ባለድርሻ አካላት የድርጅቱን የዘላቂነት አፈጻጸም ከጊዜ እና ከአታቸው ጋር በማንፀባርቅ እንዲገመገሙ እና ወጥነት እንዲኖረው ማስቻል አለበት።
- ንፅፅር፡-** የባለድርሻ አካላት የአንድን ድርጅት

የዘላቂነት አፈጻጸም ከሌሎች ድርጅቶች፣ በተመሳሳይ ኢንዱስትሪ ውስጥ ወይም በተለያዩ ዘርፎች ካሉት ድርጅቶች አንጻር የመተንተን እና የማወዳደር ችሎታን ያመለክታል። ተመጣጣኝነትን ለማግኘት ከባንደዎች የሚከተሉትን ማድረግ አለባቸው፡

- የዘላቂነት ሪፖርታቸውን ከታወቁ ማዕቀፎች እና መመዘኛዎች፣ እንደ GRI ወይም SASB ያሉ፣ ደረጃውን የጠበቁ መለኪያዎችን እና ይፋዊ መግለጫዎች ልክ ማስተካከል።
- በጊዜ ሂደት ወጥ የሆነ የመለኪያ ዘዴዎችን እና ወሰኖችን ሪፖርት የማድረግ ልምድ መጠቀም፣ ማንኛውም ለውጦች በግልፅ መብራራታቸውን እና በመረጃ ንፅፅር ላይ የሚያሳድረው ተጽእኖ መገለጹን ማረጋገጥ።
- የዘላቂነት አፈጻጸማቸውን ከኢንዱስትሪ እኩዮች ወይም ከተቋቋሙ መመዘኛዎች ጋር በማንፀባርቅ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለባለድርሻ አካላት ማቅረብ።

ወጥነት፡- በጊዜ ሂደት በድርጅት ውስጥ የዘላቂነት ሪፖርት መረጃዎችን ወጥነት እና ቀጣይነት መጠበቅ ነው። ለዚህም ከባንደዎች የሚከተሉትን ማድረግ አለባቸው፡

- በፍሬ ነገር ዘላቂነት ርዕደ ላይ ለመለየት፣ ለመለካት እና ሪፖርት ለማድረግ ወጥ የሆነ አሰራርን መጠቀም።
 - የተገለጸው የዘላቂነት መረጃ ከድርጅቱ አጠቃላይ የንግድ ስትራቴጂ፣ ግቦች እና አፈጻጸም ጋር የተጣጣመ መሆኑን ማረጋገጥ።
 - የድርጅቱ ተግባራት፣ አወቃቀሮች ወይም የሪፖርት ማቅረቢያ ወሰኖች እየተሻሻሉ ቢሄዱም ወጥ የሆነ የመረጃ አሰባሰብ እና ሪፖርት የማድረግ ሂደቶችን አጠናክሮ ማስቀጠል።
 - በሪፖርት አቀራረብ ወሰን፣ ስልቶች ወይም የአፈጻጸም መለኪያዎች ላይ ያሉ ማንኛቸውም ጉልል ለውጦችን ማብራራት፣ ከባንደዎች የንፅፅር እና ወጥነት መርሆዎችን በማክበር ለባለድርሻ አካላት የዘላቂነት ሪፖርት አቅርቦው ጠቃሚነትን እና ውሳኔን ማሳደግ ይችላሉ።
- ውጤታማ የዘላቂነት ሪፖርት ማድረግ የፍሬ-ነገር፣ ምሁራን፣ ሚዛናዊነት፣ ትክክለኛነት፣ አስተማማኝነት፣ እርግጠኝነት፣ ተመጣጣኝነት እና ወጥነት ቁልፍ መስፈርቶችን የሚያሟላ አጠቃላይ እና ስልታዊ አካሄድን ይጠይቃል። የሪፖርት ማቅረቢያ ልምዶቻቸውን ከእነዚህ መርሆዎች ጋር በማጣጣም ከባንደዎች የዘላቂነት ጋር የተያያዙ ይፋዊ የመግለጫዎቻቸውን ግልፅነት፣ ተጠቃሚነትን እና የውሳኔ-ጠቃሚነትን ማሳደግ ይችላሉ።
- የዘላቂነት መረጃ ፍላጎት እያደገ ሲሄድ፣ በዘላቂነት አፈጻጸማቸው ላይ በንቃት እና በግልፅ ሪፖርት የሚያደርጉ ከባንደዎች ከባለሀብቶች፣ ከተቆጣጣሪዎች እና ከሌሎች ባለድርሻ አካላት የሚጠበቁትን ለማሟላት የተሻለ ዕድል ይኖራቸዋል። ይህ ደግሞ ከባንደዎች አዳዲስ እድሎችን እንዲከፍቱ፣ አደጋዎችን በብቃት እንዲቆጣጠሩ እና በባለድርሻ አካላት ስነ-ምህጻር ውስጥ የበለጠ እምነት እና ተጠያቂነትን እንዲያሳድሩ ያደጋግባል።
- ለዘላቂነት ሪፖርት አቀራረብ አጠቃላይ መስፈርቶችን በመቀበል፣ ከባንደዎች ወደ ዘላቂ እና ኃላፊነት የሚሰማቸው የንግድ ተግባራትን ለመለወጥ አስተዋፅዖ ያደርጋሉ። በመጨረሻም አወንታዊ ለውጦችን በማምጣት ለድርጅቱም ሆነ ለህብረተሰቡ በአጠቃላይ የረጅም ጊዜ አሴት መፍጠር ይችላሉ።